

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовано комисију: На седници одржаној 07.02.2020. године Наставно-научно веће Филозофског факултета у Новом Саду именовало је Комисију за оцену и одбрану докторске дисертације.
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1. др Јасмина Клеменовић, редовни професор за ужу научну област Педагогија, 03.06.2015., Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду – председник комисије;   2. др Марија Зотовић-Костић, редовни професор за ужу научну област Психологија, 26.09.2013., Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду – члан комисије;   3. др Далиборка Поповић, доцент за ужу научну област Педагогија и Методике, 19.12.2017., Државни Универзитет у Новом Пазару, Департман за филозофске науке – члан комисије;   4. др Слађана Зуковић, редовни професор за ужу научну област Педагогија, 29.10.2018., Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду – ментор и члан комисије.
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Кристина, Драган, Крстић   2. Датум рођења, општина, држава: 21.09.1989., Шабац, Република Србија   3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив: Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду, Мастер академске студије

Педагогије, Мастер педагог.   4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2013., Докторске студије Педагогије, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду.   5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: /
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: /
III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: <i>Улога родитеља током преласка детета из предшколске установе у школу</i>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.   Докторска дисертација кандидаткиње Крстине Крстић написана је на 227 страница, а конципирана кроз следећа поглавља: - <i>Увод</i> (од 18. до 21. стране);   - <i>Теоријски део рада</i> (од 22. до 127. стране) укључује три већа поглавља која су експлицирана кроз више потпоглавља: Теоријске основе истраживања (од 23. до 36. стране), Концепт „Транзиција у школу“ (од 37. до 80. стране), Родитељи као битна карика успешног преласка детета из предшколске установе у школу (од 81. до 127. стране);   - <i>Емпиријски део рада</i> (од 128. до 187. стране) обухвата следеће делове: Методолошки оквир истраживања (од 129. до 142. стране), Резултати истраживања (од 143. до 173. стране), Дискусија (од 174. до 187. стране);   - <i>Закључна разматрања</i> (од 188. до 192. стране);   - <i>Литература</i> (од 193. до 212. стране);   - <i>Прилози</i> (од 213. до 227. стране).   Поред предочених поглавља, дисертација садржи и 3 слике, 2 графикона, 40 табела, 201 референцу и 9 прилога.   Докторска дисертација је уобличена у складу са прописаним универзитетским стандардима.
V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ: Почетне странице докторске дисертације, поред насловне стране и кључних документацијских информација о кандидаткињи и њеном раду, обухватају резиме на српском и енглеском језику и уводне назнаке о проучаваној тематици. Након тога дисертација је систематично и прегледно изложена кроз теоријски и емпиријски део рада.   <u>Теоријски део рада</u> садржи три поглавља. Кандидаткиња кроз прво поглавље уводи у <i>теоријске основе истраживања</i> (од 23. до 36. стране), односно референтне оквире ове студије – екосистемску теорију и социјално-когнитивну теорију. Ослањање на теоријско-вредносна полазишта екосистемске теорије оправдано је

због настојања да се сагледају појединачни утицаји окружења на дете, као и утицаји на дете који настају на основу веза које окружења граде током транзиционог периода. Постулати на којима се темељи социјално-когнитивна теорија и Бандурин концепт самоефикасности, омогућавају дубље разматрање значаја родитељских уверења о властитим капацитетима деловања током дететовог преласка у ново образовно окружење.

У оквиру другог поглавља, подробно је разматран *концепт „Транзиција у школу“* (од 37. до 80. стране). Најпре се указује да, поред термина „транзиција у школу“, тематику о дететовом поласку у школу у стручним и научним радовима домаћих и страних аутора прати присуство и других сродних појмова. Након тога, сумирајући идеје поједних аутора, кандидаткиња приближава значење транзиције у школу за све укључене, а у вези са тим разматра одређења транзиционе праксе, транзиционог плана и транзиционог програма. И поред извесних разлика у природи активности које се организују да подрже дете и породицу током транзиционог периода, кандидаткиња указује на неизоставну испреплетаност утицаја породице, предшколске установе и школе у периоду транзиције у школу. На тој основи, посебан акценат је стављен на разматрање партнерства породице и институција организованог васпитања и образовања, те на спецификовање улога предшколске и школске установе, као и вештина и компетенција професионалаца приликом покретања сарадње са породицом/родитељима. У том оквиру, у овом делу рада указује се на потребу и значај повезивања предшколског и школског окружења и апострофирају примери добре транзиционе праксе који указују на неопходност иницијатива професионалаца са два различита образовна нивоа. Такође, у овом делу докторске дисертације кандидаткиња предочава факторе успешне транзиције у школу, препреке у грађењу односа међу окружењима током транзиције у школу, те приказује и примере транзиционе праксе који афирмишу континуитет у утицајима међу окружењима током транзиционог периода.

Кроз целокупно треће поглавље кандидаткиња упућује на то да су *родитељи битна карика успешног преласка детета из предшколске установе у школу* (од 81. до 127. стране), с обзиром да анализа низа промена са којима се деца и родитељи/породица суочавају, истиче неупитно присуство и активно учешће родитеља током ове развојне фазе. У циљу поткрепљења значаја улоге родитеља, у раду је детаљно анализиран концепт „родитељске укључености“, тј. модели који указују на разноврсна подручја деловања родитеља, те бенефите настале као последица њиховог укључивања. С тим у вези, кандидаткиња разматра конструкцију родитељске улоге, доживљај самоефикасности родитеља, те личне, породичне и контекстуалне карактеристике као факторе укључивања родитеља током преласка детета из предшколске установе у школу. Поред тога, у овом поглављу су, кроз теоријске и практичне аспекте, изнете претпоставке интензивнијег родитељског укључивања током преласка детета из предшколске установе у школу. Конкретно, приказане класификације пружају увид у различите активности и места сусрета свих актера (предшколске установе, школе, дигиталне платформе, породично окружење, заједница) који потпомажу интензивније укључивање родитеља. Све наведено говори у прилог становишту да постојање одговарајуће транзиционе праксе, која обухвата низ активности, оснажује родитеље у њиховој родитељској улози и омогућава им да компетентно одговоре захтевима карактеристичним за

дететов прелазак из предшколске установе у школу.

Емпиријски део рада почиње са *методолошким оквиром истраживања* (од 129. до 142. стране) у којем су јасно експлицирани: проблем истраживања, циљ и задаци истраживања, хипотезе истраживања, дефинисање и операционализација варијабли истраживања, методе, технике и инструменти истраживања, узорак истраживања, организација и ток истраживања, као и начини обраде података. На темељу методолошког нацрта конципиран је и део *Резултати истраживања* (од 143. до 173. стране) у којем су детаљно изложени добијени налази, према постављеним истраживачким задацима: родитељска процена самоефикасности током транзиције детета у школу; родитељска перцепција сопствене улоге током транзиционог периода; родитељско мишљење о пожељним активностима током транзиције детета у школу; родитељско мишљење о ефектима транзиционе праксе; анализа веза између мерених предикторских и критеријумских варијабли. Последњи део анализе добијених резултата односи се на квалитативну анализу мишљења родитеља о препрекама које онемогућавају њихово активно укључивање, о питањима којима је потребно посветити већу пажњу, родитељским потребама везаним за дететову транзицију у школу, као и њихове препоруке за унапређење процеса преласка детета из предшколске установе у школу. Након приказа добијених истраживачких резултата следи део *Дискусија* (од 174. до 187. стране) у којем је кандидаткиња на врло систематичан и студиозан начин тумачила добијене налазе и повезивала их са резултатима ранијих истраживања посвећеним овој тематици.

У оквиру *Закључних разматрања* (од 188. до 192. стране), поред апострофирања кључних налаза, указано је и на одређена ограничења истраживања и препоруке за даља истраживања, те су истакнуте неке од практичних импликација и смерница за унапређење проблематике којом се ово истраживање бави.

У делу *Литература* (од 193. до 212. стране) приказан је списак референци који је коришћен приликом изучавања и писања докторске дисертације, а који обухвата око 200 научних извора. Коначно, у делу *Прилози* (од 213. до 227. стране) приказани су дијаграми и матрице који потпомажу бољи увид у добијене резултате, као и инструменти који су коришћени у истраживању (Упитник о општим подацима испитаника; Скала родитељске самоефикасности током транзиције детета у школу; Скала перцепције родитељске улоге током транзиционог периода; Скала пожељних активности за укључивање родитеља; Скала ефеката транзиционе праксе. Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са СЦИ листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Крстић, К. и Зуковић С. (2017). Транзиција у школу: значај партнерства породице и васпитно-образовних институција. *Настава и васпитање*, 66(1), 143–156. UDK-37.018.26 159.923.5-053.4, ISSN 0547-3330, COBISS.SR-ID 6026754 M24

Зуковић, С., Нинковић, С. и **Крстић, К.** (2015). Васпитни поступци родитеља из угла адолесцената. *Психолошка истраживања*, 18(2), 125-143. UDK 159.922.8.072 316.356.2, ISSN 0352-7379 **M51**

Крстић, К. (2016). Различити приступи у проучавању породице. *Норма*, 21(2), 361-373. UDK: 316.356.2, ISSN 0353-7129, COBISS.SR-ID 103739399 **M52**

Крстић, К. (2017). Могућа полазишта у креирању партнерства породице и предшколске установе. У: Ж., Милановић (ур.), *Зборнику радова Трећи међународни интердисциплинарни скуп младих научника друштвених и хуманистичких наука КОНТЕКСТИ*, стр. 541-557. Нови Сад: Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду. ISBN 978-86-6065-409-2, COBISS.SR-ID 313129479 UDK 37.064.1:373.2 **M33**

Лукић, М. и **Крстић, К.** (2017). Учесће родитеља у животу и раду предшколске установе. У: С. Вулетић, Љ. Станков, А., Максимовић (ур.) *Зборнику радова: Квалитет савременог васпитања и образовања*, стр. 301-308. Шабац: Висока школа струковних студија за васпитаче у Шапцу, ISBN 978-86-7142-038-9, COBISS.SR-ID 235372044 UDK 37.064.2, 316.356.2, 373.24:37.064.1-053.52 **M63**

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Кључни резултати истраживања односе се на следеће:

- Већина родитеља је позитивно проценила сопствену ефикасност у поступању током преласка детета из предшколске установе у школу, при чему је утврђено да родитељи који поседују транзиционо искуство процењују себе као ефикасније у односу на родитеље који први пут пролазе кроз процес транзиције.
- Већина испитаних родитеља има развијену свест о сопственој улози током преласка детета из предшколске установе у школу, али је утврђено да мајке, у односу на очеве, имају развијенију свест о родитељској улози;
- Родитељи су мишљења да свака од предочених активности може допринети вишем нивоу укључивања родитеља, при чему су значај ових активности у већој мери наглашавали родитељи нижег нивоа образовања. С друге стране, родитељи су као пожељније проценили оне активности које су базиране на информисању, за разлику од активности које подразумевају њихово веће ангажовање.
- Већина родитеља је као најважнији ефекат транзиционе праксе која укључује родитеље препознала успешнију адаптацију детета на школско окружење. Утврђено је да родитељи који први пут успостављају однос са вртићем у години пред полазак у школу и они који имају завршену основну и средњу школу у већој мери процењују ефекте транзиционе праксе као значајне.
- Родитељи који себе процењују као ефикасне током процеса транзиције уједно

себе процењују и као одговорне у погледу различитих задатака током преласка детета из предшколске установе у школу. Такође је установљено да пол родитеља и транзиционо искуство директно мењају перцепцију родитељске улоге, али је мењају и преко процењене родитељске самоефикасности.

- Родитељи који себе процењују као ефикасније уједно су и свеснији значаја активности које доприносе вишем нивоу родитељског укључивања током транзиционог периода. Такође, показало се да социодемографске варијабле (образовни ниво и транзиционо искуство) директно мењају мишљење родитеља о пожељним активностима, али га мењају и преко родитељске самоефикасности.

- Родитељи који су свесни значаја сопствене улоге током транзиционог периода сматрају да су пожељне активности оне које доприносе вишем нивоу родитељског укључивања током прелазак детета из предшколске установе у школу. Образовни ниво је социодемографска варијабла која директно мења мишљење родитеља о пожељним активностима, али га мења и преко перцепције родитељске улоге.

- Утврђено је да родитељи који препознају значај пожељних активности уједно ефекте добро осмишљене транзиционе праксе оцењују као значајне. Показало се да је разлика у мишљењу родитеља о ефектима транзиционе праксе током преласка детета из предшколске установе у школу између једнородитељских и двородитељских породица највиша ако је вредовање пожељних активности од стране родитеља ниско. Такође, установљена је нешто већа разлика у мишљењу родитеља о ефектима транзиционе праксе током преласка детета из предшколске установе између породица које поседују и код оних које не поседују транзиционо искуство код ниског вредновања пожељних активности.

Уопштено посматрано, резултати до којих се дошло упућују на закључак да је општа хипотеза којом се претпостављало да родитељи препознају значај своје улоге током преласка детета из предшколске установе у школу, као и важност организовања различитих активности у институционалном и породичном окружењу које подразумевају њихово активно учешће делимично потврђена. Наиме, родитељи су показали високу свест о својим улогама током транзиционог периода и мишљења су да је током преласка детета из предшколске установе у школу пожељно организовати активности које подразумевају укључивање родитеља. Међутим, као посебно битне активности проценили су управо оне у којима родитељи имају пасивнију улогу/сарадничку позицију (нпр. планирани индивидуални разговори родитеља са васпитачем, информативни родитељски састанци у школи, родитељски састанци у вртићу, свакодневни разговори у вртићу), што није у складу са савременим приступом у креирању партнерског односа на релацији породица-предшколска установа-школа.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Увидом у поглавља докторске дисертације у којима је кандидаткиња Кристина Крстић представила методолошки нацрт и резултате истраживања, Комисија

закључује да је планирано истраживање успешно спроведено. Избор наведених метода и начина њихове примене је у потпуности прилагођен предмету истраживања који је у дисертацији постављен. Истраживање је обављено применом адекватних инструмената и одговарајућих статистичких метода за тестирање хипотеза. Приказ и тумачење резултата истраживања извршени су на основу постављеног циља и задатака истраживања, а употпуњени су табелама помоћу којих се добија јаснији увид у резултате. Додатно, приликом интерпретације резултата, кандидаткиња води рачуна о теоријској основи истраживања и налазима добијеним у ранијим истраживањима и повезује их са добијеним резултатима. Значајан елемент интерпретације резултата чини и квалитативна анализа одговора родитеља која пружају увид у родитељске потребе, очекивања у вези са овим периодом, те служе као значајан темељ за отварање нових питања која се тичу родитељства током дететове транзиције у школу. У складу са свим наведеним, Комисија даје позитивну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Докторска дисертација је урађена у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све битне елементе.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Допринос ове дисертације педагошкој науци огледа се у свеобухватној анализи значаја родитељске улоге у периоду преласка детета из предшколске установе у школу, при чему посебан научни допринос даје емпиријска грађа која се темељи на истраживању ове тематике из угла самих родитеља. Овакав приступ омогућио је да се, кроз интеграцију теоријских и емпиријских налаза о претпоставкама успешног преласка детета из једног образовног окружења у друго, сагледају претпоставке активнијег укључивања родитеља током читавог транзиционог процеса. Такође, добијени резултати истраживања пружили су значајан допринос у стицању увида у родитељске капацитете за деловање током транзиционог периода и потенцијално маркирање оних активности које би одговарале родитељским потребама. Поред наведеног, допринос дисертације педагошкој науци могуће је сагледати и кроз изнете импликације за праксу, односно кроз апострофирање различитих могућности за стварање нових приступа у процесу унапређења сарадње са породицом, те креирања услова и прилика за интензивније ангажовање родитеља у институцијама јавног васпитања и образовања.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања
Комисија није уочила недостатке који би утицали на резултате истраживања и умањили вредност докторске дисертације.
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- <u>да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана</u>
- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се докторска дисертација одбија

У Новом Саду, 18. 02. 2020.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ:

Проф. др Јасмина Клеменовић,
председник комисије

Проф. др Марија Зотовић-Костић,
члан комисије

Доц. др Далиборка Поповић,
члан комисије

Проф. др Слађана Зуковић,
ментор и члан комисије

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.